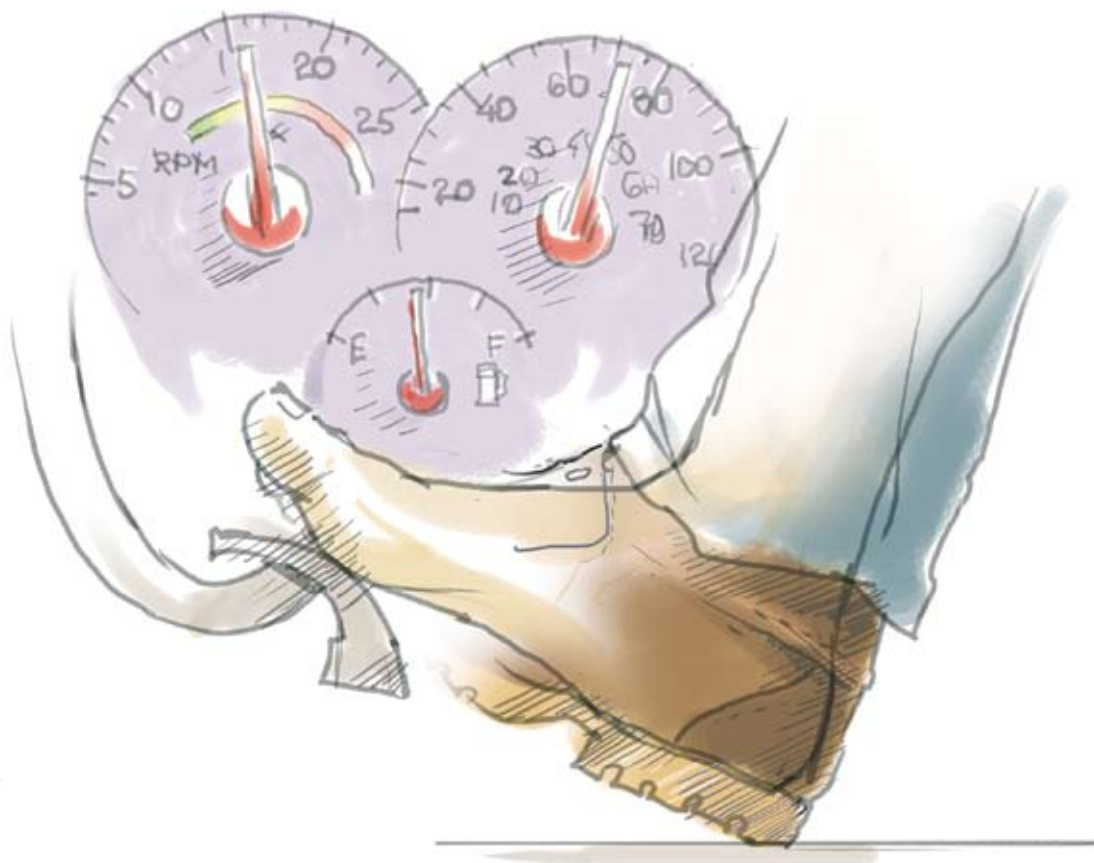

Drivkraft

– konsten att behålla ett sparsamt körsätt

Innehåll

Växla över till och behåll ett sparsamt körsätt	3
Att lägga grunden för bränsleuppföljning	4
Gör förarna delaktiga	7
Fler steg framåt	9
Utbildare finns i hela landet	10
Smid medan järnet är varmt	10
Sparsam körning är en lång resa	11

Växla över till och behåll ett sparsamt körsätt

Att utbilda sig i sparsam körning är en sak, att behålla sitt nya körsätt någonting helt annat. Den här skriften vänder sig till dig som låtit utbilda eller planerar att utbilda dina medarbetare i sparsam körning. Här finns tips och idéer som på ett systematiskt sätt kan hjälpa ditt företag till en så låg bränsleförbrukning och stor minskning av koldioxidutsläppen som möjligt – även i det långa loppet.

Det handlar om att motivera förarna att behålla sitt förändrade körsätt och om att lägga en god grund för bränsleuppföljningen. I dag kan ett företag få hjälp av en sparcoach i detta arbete.

Vägverket har samlat in material från olika företag och organisationer som redan har kommit igång med arbetet att behålla ett sparsamt körsätt. De kan dela med sig av sina erfarenheter och det är dessa som ligger till grund för den här broschyren. Fler tips som kan vara till nytta i ditt fortsatta arbete hittar du på vår webbplats www.vv.se/miljo under sparsam körning.

Att lägga grunden för bränsleuppföljning

Framförhållning och ett långsiktigt perspektiv är nyckelord i arbetet med att få förarna att behålla ett sparsamt körsätt. Förarna måste bli motiverade att utnyttja sina nya kunskaper. Redan före utbildningen i sparsam körning finns en hel del att tänka på.

Utse en bränsleansvarig

En bra idé är att utse någon bränsleansvarig. Det bör vara en person som är intresserad och insatt i frågan och som gärna tar på sig ansvaret att hålla samman arbetet med att minska bränsleförbrukningen, bränslekostnaderna och koldioxidutsläppen på företaget eller i organisationen.

Kontrollgrupp

Beror den minskade bränsleförbrukningen verkligen på det nya körsättet? Det kan ni ta reda på genom att bilda en kontrollgrupp, som består av personer som ännu inte utbildats i sparsam körning. Metoden fungerar bäst om kontrollgruppen är en enhet, som är geografiskt skild från övriga anställda.

Förberedande mätningar

Hur såg det ut förut? Hur mycket bränsle förbrukade ni tidigare? Det är värt att lägga tid och energi på att mäta bränsleförbrukningen under ett helt år före planerad utbildning. Då har ni något att utgå ifrån när ni arbetar med bränsleuppföljningen. Årstidsvariationerna i bränsleförbrukningen kommer fram bättre. Felmarginalerna minskar med ett material som bygger på fler mätningar. Ni kan dessutom klart och tydligt se den positiva effekten av utbildningen.

Vad vill ni?

Tänk igenom ert syfte med bränsleuppföljningen och vad resultatet ska användas till. Vill ni få fram utbildningens ekonomiska och miljömässiga effekter? Då kan det räcka med att mäta den totala bränsleförbrukningen på hela företaget. Vill ni ge återkoppling till förarna över hur väl de lyckats? Eller är det underlag för bonussystem eller vinstdelningar ni vill få fram? Då bör man mäta per avdelning, fordon eller förare.

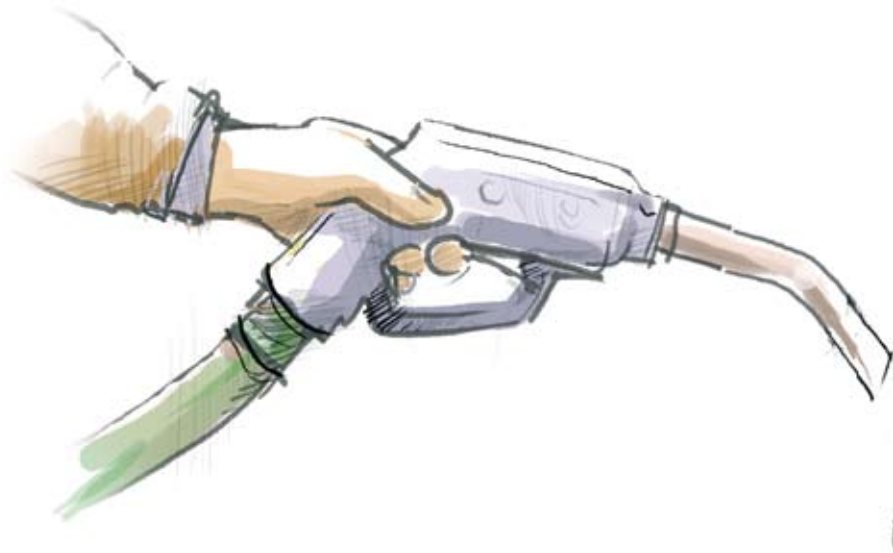
Bra mätmetoder

Sätt upp rutiner för hur mätningarna av bränsleförbrukningen ska göras. Ett enkelt sätt är att föra körjournal. Om inte det räcker finns flera bra administrativa och IT-stöd. Många av dessa kan ge sammanställningar där ni lätt kan följa bränsleförbrukningen för företaget totalt och på person- eller fordonsnivå.

Självklart ska alla dessa data kvalitetsgranskas. Då är det lättare att upptäcka och ta bort sådant som verkar onormalt eller felaktigt. Avbrutna tankningar är exempel på sådana felkällor.

Tidsaspekten

För att få ett så tillförlitligt resultat som möjligt ska det gå att jämföra data från samma tidsperiod (med likartad väderlek, väglag o.s.v.) vid olika år. Om uppföljningen ska fungera som underlag för bonus eller vinstdelning kan ett sätt vara att jämföra dagens förbrukning av bränsle med motsvarande period före utbildningen.

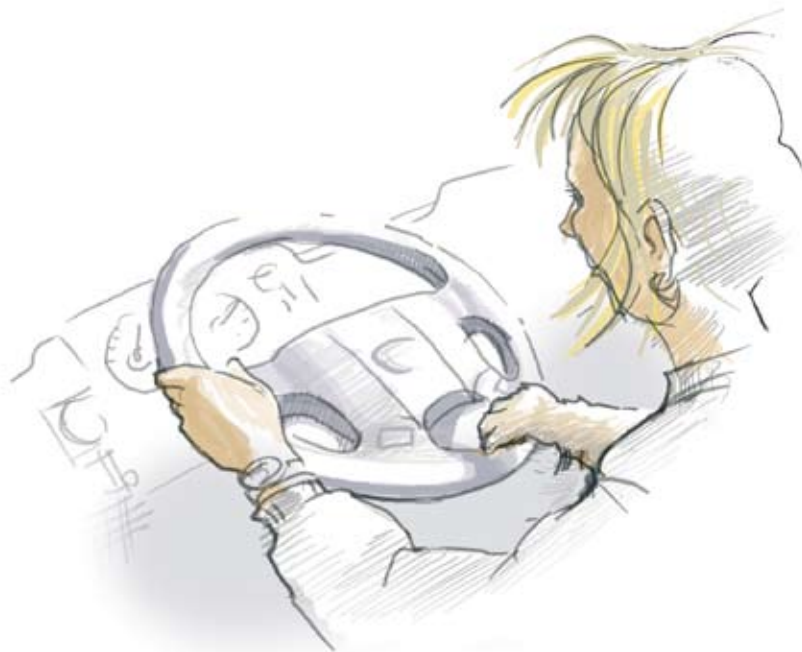
Övriga faktorer som kan påverka bränsleförbrukningen:

Det är inte bara förarens körsätt utan flera andra omständigheter som påverkar bränsleförbrukningen. Se därför till att så många av dessa som möjligt hålls lika från en mätperiod till en annan. De faktorer som faller utanför bör ni vara uppmärksamma på. Notera de förändringar som inträffar. Här följer en lista på händelser och andra faktorer som inverkar på bränsleförbrukningen:

- **Fordonsbyten.** Om ni gör beräkningar för total bränsleförbrukning måste nya fordon som köps in under mätperioden och fordon som troligen kommer att bytas ut innan denna är slut plockas bort ur uppföljningsmaterialet.
- **Däckbyten.** Vinterdäck leder till högre bränsleförbrukning än sommardäck.
- **Ringtryck.** Rätt ringtryck kan minska bränsleförbrukningen med 3,5 procent.
- **Extrautrustning.** All elektrisk utrustning, t.ex. klimatanläggning och extraljus ökar bränsleförbrukningen. Takbox och takräcke skapar större luftmotstånd och gör att det går åt mer bränsle.
- **Motorvärmare.** Varje kallstart innebär ökad bränsleförbrukning.
- **Serviceintervall.** Regelbunden service av motorn kan minska bränsleåtgången.
- **Typ av last.** Ju tyngre fordon desto mer bränsle drar det.
- **Typ av körning** – landsvägs-, blandad eller stadskörning.
- **Håll hastighetsgränserna.** Varje kilometer över 80 km i timmen betyder att bränsleförbrukningen ökar – samtidigt som trafiksäkerheten minskar.

Gör förarna delaktiga

Allt förändringsarbete måste förankras hos dem som ska utföra det. Att alla känner delaktighet är därför mycket viktigt. Positiv utveckling och fördelar för företaget och individen är starka drivkrafter. Här följer en rad konkreta åtgärder att inspireras av och använda.

Enkät

En enkätundersökning kan vara till stor nytta för att ta reda på vilken form av motivationsarbete som passar bäst på just er arbetsplats. Genom en sådan kan ni se de anställdas attityder till sparsam körning.

Ambassadörer

Låt de som är mest positiva till att utbilda sig i sparsam körning delta först. Efteråt kan de spela en viktig roll som positiva "ambassadörer" och motivera övriga medarbetare.

Dialog avgörande

För en dialog med personalen så tidigt som möjligt, både om vad som är på gång och vad ni vill uppnå med utbildningen. Berätta om hur arbetet är tänkt att läggas upp, hur utbildningen ska genomföras, att ni tänker lägga kraft på en uppföljning och vilka belöningar som kan komma ifråga.

Diskutera också vilka fördelar som kan komma ifråga tillsammans med medarbetarna. Be dem komma med egna förslag. Fackförbunden är också självklara samarbetspartner.

Fördelar

Motivationen ökar om man redan i förväg vet att man kommer att få fördelar av att utbilda sig i och behålla ett sparsamt körsätt. Det kan vara allt från bonus eller vinstdelning till någon form av belöning eller uppmuntran.

Belöning och uppmuntran

Om ni bestämt er för att belöna sparsamhet – ska belöningen vara kollektiv eller individuell? Går det att mäta hur mycket bränsle varje förare förbrukar? Gör det i så fall. Om det är ett begränsat antal förare per fordon kan ett alternativ vara att mäta på fordonsnivå. Många företag tycker det blir enklast och mest rättvist om belöningen kommer alla till del.

Även den som redan har ett sparsamt körsätt ska uppmuntras. Ett kollektivt belöningsystem gör att dessa förare också känner sig delaktiga i processen.

Kombinera gärna olika positiva åtgärder.

Fler steg framåt

Återkoppling/ jämför

Varje förare behöver känna att det just han/hon gör har betydelse. Återkoppling, som visar hur väl varje individ har lyckats, är oerhört viktig för motivationen. Den kan ske skriftligt eller muntligt, på individnivå och kollektivt. Ni kan till exempel ha uppföljning en gång i månaden så att alla kan se bränsleresultatet (gärna i diagramform) och jämföra med sin egen körning. Där ser förarna hur var och en ligger till från månad till månad och kan tävla med sig själv och andra.

Företagets/ organisationens miljömål

Att känna att man bidrar till att uppnå företagets mål är en annan drivkraft. Låt oss säga att ni vill minska bränsleförbrukningen med 6 procent. Gör en uppföljning av resultaten varje månad, jämför de nya värdena med föregående månad och med ett värde baserat på ett genomsnitt från året innan utbildningen genomfördes.

Månadens förare

Uppmärksamma den förare som kört snålast den månaden. Lyft fram honom/henne i personaltidningen, på personalmötet, anslagstavlor och på webben. Ett litet pris i form av en T-shirt, biobiljetter, fri lunch o.s.v. är också trevligt.

Färddator

Med en färddator i fordonet får föraren återkoppling under och efter varje körning. Man ser direkt hur ens körsätt påverkar bränsleförbrukningen. Dessutom har en färddator en psykologisk effekt – den blir en symbol för sparsam körning.

Kollektiv eller individuell belöning

Fester, utflykter, extra ledighet, efterfrågade utbildningar – här finns inga gränser. Var lyhörd och hör efter vad de anställda skulle uppskatta.

Vinstdelning

Låt förarna vara med och dela på besparingen företaget gör genom minskad bränsleförbrukning. Bonus kan räknas fram månads- eller kvartalsvis. Systemet för uppföljning ska vara enkelt och inte alltför kostsamt. Det blir enklast om ni väljer att basera bonus på kollektivets resultat.

Regelbundet återkommande utbildning

Erbjud utbildning i sparsam körning till alla nyanställda och ge repetitionskurser till dem som redan gått en utbildning.

Förebild

Tänk på att föregå med gott exempel. Sätt sparsam körning på agendan. Ju mer intresserad ledningen är av frågan desto större tyngd får den.

Utbildare finns i hela landet

Utbildare i sparsam körning finns i stort sett över hela landet (se www.vv.se/miljo, välj Sparsam körning). Att göra en upphandling kan därför löna sig, särskilt om det är många som ska genomgå utbildningen. Tänk på att även en repetitionskurs kan vara bra att ha med i upphandlingen. Planera teoriavsnittet med utbildaren så att alla era förare kan delta. Det kan innebära att det måste finnas flera pass att välja mellan.

Smid medan järnet är varmt

Starta uppföljningsarbetet direkt. Så snart förarna gått utbildningen är det dags att motivera dem att använda och behålla sina nyvunna kunskaper.

Sätt in de motivationsåtgärder som ni beslutat om och blanda gärna regelbunden återkoppling med olika punktinsatser.

Börja redovisa den bränsleförbrukning som uppnåtts när det gått några månader. Därefter bör det ske regelbundet, varje månad.

Repetitionsutbildning eller någon form av tävling kan vara bra att ta till en gång i halvåret. Gjorde ni någon enkätundersökning före utbildningen? Bra. Gör en uppföljning på den.

Sparsam körning är en lång resa

Det handlar om en målmedveten och långsiktig process. Mycket kan du göra för att få medarbetarna medvetna om fördelarna med att behålla ett sparsamt körsätt. Men det hjälper inte med pekpinningar. Det gäller att tillföra kunskap, visa på positiv utveckling och peka på fördelarna, både för företaget och individen. Då, när insikten får växa fram hos var och en, har ni kommit en bra bit på väg. Men kom ihåg att arbetet med sparsam körning är en resa i sig, inte något slutmål.

Kontakta Vägverket för närmare information. På varje region finns en kontaktperson som ansvarar för arbetet med sparsam körning.

Vägverket
781 87 Borlänge
www.vv.se vagverket@vv.se
Telefon: 0771-119 119. Texttelefon: 0243-750 90. Fax: 0243-758 25.

